

ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಸಮಾಹಿತಾಯಾಂ ಸತಿ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ

ಪರಾತ್ಮನಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪೇ |

ನ ದೃಶ್ಯತೇ ಕಶ್ಚಿದಯಂ ವಿಕಲ್ಪಃ

ಪ್ರಜಲ್ಪಮಾತ್ರಃ ಪರಿಶಿಷ್ಟತೇ ತತಃ ||೩೯||

“ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವೂ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯು ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಈ ಯಾವುದೊಂದು ಭೇದವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.” ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆತ್ಮವಸ್ತುವೊಂದೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಧ್ಯಾನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಯಥಾ ಸುವರ್ಣಂ ಪುಟಪಾಕಶೋಧಿತಂ

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮಲಂ ಸ್ವಾತ್ಮಗುಣಂ ಸಮೃಚ್ಛತಿ |

ತಥಾ ಮನಃ ಸತ್ತ ರಜಸ್ವಮೋಮಲಂ

ಧ್ಯಾನೇನ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಸಮೇತಿ ತತ್ತ್ವಮ್ ||೪೦||

“ಹೇಗೆ ಪುಟಪಾಕದಿಂದ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿನ್ನವು ತನ್ನ ಕಶ್ತಲ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಜವಾದ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸತ್ತ ರಜಸ್ವಮೋಮಲ ಗುಣಗಳ ಕಶ್ತಲದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತದೆ” - ಶುದ್ಧ ಮಣಿಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಹೊವಿನ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪರಿಪುಷ್ಕವಾದಂತೆ. ಮನಸ್ಸು ವಿಕಲ್ಪಶೂನ್ಯ ವಾದಾಗ, ಧ್ಯಾನ-ಧ್ಯಾತೃ-ಧ್ಯೇಯವೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿ ಭೇದವು ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ! ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಕಾವ್ಯಮಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ

ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ನಾವೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರಣಾಪ್ರದವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೪೨೯-೪೩)

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಃ

ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದೇ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮುಕ್ತಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆಯು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಹಂಕಾರಾದಿ ದೇಹಾಂತಾನ್ ಬಂಧಾನಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಪಿತಾನ್ |

ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾವಬೋಧೇನ ಮೋಕ್ಷಮಿಚ್ಛಾ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾ ||೨೨||

“ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ತನ್ನ ಶರೀರದವರೆಗಿರುವ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಬಂಧನಗಳಿಂದ - ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ - ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೆನಿಸುತ್ತದೆ.” ಈ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ ಯಾರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೋ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಮ ದಮಾದಿ ಸಾಧನಗಳು ನಿಜವಾದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಎಷ್ಟು ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿರಬಲ್ಲುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಹಿತಮಿದಮುಪದೇಶಮಾದ್ರಿಯಂತಾಂ

ವಿಹಿತ-ನಿರಸ್ತ-ಸಮಸ್ತ-ಚಿತ್ತದೋಷಾಃ |

ಭವಸುಖ-ವಿರತಾಃ ಪ್ರಶಾಂತಚಿತ್ತಾಃ

ಶ್ರುತಿರಸಿಕಾ ಯತಯೋ ಮುಮುಕ್ಷುವೋ ಯೇ || ೫೭೮||

“ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ತದ ಸಮಸ್ತ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತರಾದ, ಪ್ರಶಾಂತಚಿತ್ತರಾದ, ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾದ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಶೀಲರು ಹಿತವಾದ ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಆದರಿಸಲಿ.” ❀

ಉಪನಿಷದ್ವಾಣಿ

ಯ ಏಕೋಽವರ್ಣೋ ಬಹುಧಾ ಶಕ್ತಿಯೋಗಾ-

ದ್ವರ್ಣಾಣನನೇಕಾನ್ನಿಹಿತಾರ್ಥೋ ದಧಾತಿ |

ವಿ ಚೈತಿ ಚಾಂತೇ ವಿಶ್ವಮಾದೌ ಸ ದೇವಃ

ಸ ನೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಶುಭಯಾ ಸಂಯುನಕ್ತು ||

ಯಾವನು ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಅವರ್ಣನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸ್ವಾರ್ಥಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವನೋ, ಯಾವನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದುವುದೋ, ಮತ್ತು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದೋ ಅಂಥ ದೇವನು ನಮಗೆ ಶುಭಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ!

- ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್, ೪.೧

ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತವ್ಯೇ ಇತಿ ಹಸ್ಮ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ವದಂತಿ ಪರಾ ಚೈವಾಪರಾ ಚ | ತತ್ರಾಪರಾ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋಽಥರ್ವವೇದಃ ಶಿಕ್ಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಂ ನಿರುಕ್ತಂ ಭಂದೋ ಜ್ಯೋತಿಷಮಿತಿ | ಅಥ ಪರಾ ಯಯಾ ತದಕ್ಷರಮಧಿಗಮ್ಯತೇ ||

ಎರಡು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಅವು ಪರಾವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾವಿದ್ಯೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾವಿದ್ಯೆ - ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದ, ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿರುಕ್ತ, ಭಂದಸ್ಸು, ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ; ಈಗ ಪರಾವಿದ್ಯೆ - ಯಾವುದರಿಂದ ಆ ಆಕ್ಷರವು ಹೊಂದಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದು ಪರಾವಿದ್ಯೆ.

- ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್, ೧.೯-೫

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿವಿವೇಕ

ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ 'ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿವಿವೇಕ'ವು ಸಂನ್ಯಾಸ ಪರಂಪರೆ, ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನ, ಯೋಗಸಾಧನೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಒಂದು ಆಧಿಕಾರಿಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಇವರು ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಾರರು ಕೂಡ ಹೌದು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

“ಮಾನವಜೀವನದ, ಜನ್ಮದ, ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದಿಶ್ಯವೇನು?” - ಎಂಬ 'ಸರಳ-ಜಟಿಲ' ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮ ಹಂಸರು “ಈಶ್ವರ್‌ಲಾಭ” ಎಂದು ಒಂದೇ ಪದದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ! ಅದನ್ನೇ ವೇದಾಂತ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ “ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ” ಎನ್ನಬಹುದು.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈಶ್ವರನನ್ನು (ಗೀತಾ ೧೮:೬೧) ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

ಮುಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಬಿಡುಗಡೆ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಜನನ-ಮರಣಗಳ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ.

ಜನನ, ಜನ್ಮ ಎಂದಕೂಡಲೇ ಬರುವುದು ದೇಹಾತ್ಮಭಾವ, ದೇಹವೇ ನಾನು ಎಂಬ ಭಾವ. ಎಂದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ನೋವು ನಲಿವುಗಳೇ ನಮ್ಮ ನೋವುನಲಿವುಗಳು. ಆದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೋವೇ ಬಹುಪಾಲು, ನಲಿವಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪ!

ನಿಜವಾಗಿ ನಾವು ಜೀವಿಸಿರುವುದು ಈ ದೇಹದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲ್ಲ. ಅದರೊಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡು - ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯಿಂದ ದೀಪವು

ಬೆಳಗುವಂತೆ - ಅದಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿನಿಂದ. ಈ ಆತ್ಮನು ಈಶ್ವರನ ಅಂಶವೆಂದೋ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆಂದೋ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ (ಗೀತಾ ೧೫.೭; ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ ೨.೧.೧; ಕಠೋಪನಿಷತ್ ೫.೯, ೧೦); ಮತ್ತು ಅವನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತವೆ (ಕಠೋಪನಿಷತ್ ೪.೭, ೧೨; ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ ೩.೧೩).

ಹಾಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೇ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದೇಕೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ?

ಲಾಟೇನಿನ ಬತ್ತಿಯು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಚಿಮಣಿಯು ಮಸಿಯಿಂದ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಬೆಳಕು ಆಚೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಬಂದರೂ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು - ಯಾವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನಮಗೆ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಬರುತ್ತದೆಯೋ (ಕಠೋಪನಿಷತ್ ೩.೧೨; ೪.೧೧) ಆ ಮನಸ್ಸು - ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಆತ್ಮನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಎಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಈ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಂಥವು ಇದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಾರವನ್ನೇಯಲು - ಕರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುವಂತೆ - ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ.

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ತಮ್ಮ ಗೀತಾಭಾಷ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬ ಎರಡು ಪಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ, ಗೃಹಸ್ಥರ ಸಾಧನಾ ಪಥ. ಎರಡನೆಯದು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ, ಅಥವಾ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಪಥ. ಎರಡರ ಗುರಿಯೂ

ಭಾಗ-೧ : ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

ಒಂದೇ ಆದರೂ - ಮೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿ - ಎರಡನೆಯದು ಕ್ಷಿಪ್ರಫಲದಾಯಕವಾದ ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವರ ಪ್ರಕಾರ - ಅಥವಾ ಶಾಂಕರಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ - ಮುಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನೆ. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವು ಸರ್ವ ಕರ್ಮ ಸಂನ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಂನ್ಯಾಸವು ಎರಡು ವಿಧ: ವಿವಿಧಿಷಾಸಂನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ಸಂನ್ಯಾಸ.

ಮೊದಲನೆಯದು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಸಾಧನಾಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾರ್ಗ. ಕಾವಿಸತ್ಯಧಾರಣೆ, ದಂಡ-ಕಮಂಡಲುಗಳ ಪರಿಗ್ರಹ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ಪರಿವ್ರಜನ ಮುಂತಾದುವು ಇದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಎರಡನೆಯದು ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಆದುದರಿಂದಲೇ (ಜೀವನ್)ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸನು, ಜ್ಞಾನಿಯು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಗ್ರಂಥವು ಎರಡನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸ್ಥಿತ ಪ್ರಜ್ಞ, ಭಕ್ತ, ಗುಣಾತೀತ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅತಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಿ ಎಂಬ ಹಲವು ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆದಿವೆ.

ಈ ಹೆಸರುಗಳೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಗ್ಗಲು ಕುಗ್ಗಲು ಬಿಡದೆ ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿಡಬಲ್ಲವನೇ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ (ಗೀತಾ ೨.೫೪-೨೨).

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ ಭಕ್ತ. ಅವನು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವನು, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಂತೃಪ್ತನು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಿತ್ರನು. ಅವನಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಅಥವಾ ಇತರರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಉದ್ವೇಗವುಂಟಾಗದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರಿಯನು (ಗೀತಾ ೧೨.೧೩-೧೯).

ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತು ಸಮತ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನೇ ಗುಣಾತೀತ (ಗೀತಾ ೧೪.೨೨-೨೬).

ಇನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವರ್ಣನೆ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನರಿತಿರುವವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಒಂದು ಕಡೆ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯ, ಆಶಾರಾಹಿತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗ. ಸದಾ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಬಯಸುವವನು (ಮಹಾಭಾರತ-ಶಾಂತಿಪರ್ವ).

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಅತಿವರ್ಣಾಶ್ರಮಿ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿಹೋಗಿರುವ ಇವನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸೂತಸಂಹಿತೆಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರು. ಅವನಿಗೆ ತಾನು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವ ಆತ್ಮವಸ್ತುವೆಂಬ, ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯವೆಂಬ ಅರಿವು ಸದಾ ಇರುತ್ತದೆ. ವೇದ-ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಇದರಿಂದ ಇಷ್ಟನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು: ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಅವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ ಅನುಭವ ಇದೆ. ಅಂತಹ ಜನರನ್ನೇಕರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಆದರ್ಶವನ್ನಿತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಸಾಧನೆಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ನಾವೂ ಅವರಂತೆಯೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಾಗಬಹುದು.

ಮುಕ್ತಿಯು ಎರಡು ವಿಧವೆಂದು - ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಹ ಮುಕ್ತಿ - ಕೆಲವು ವೇದಾಂತಿಗಳ ಮತ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಾದ ಮೇಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಶರೀರವಿದ್ದರೆ ಅದು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ. ಶರೀರಪಾತವಾದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಮುಕ್ತಿಯೇ ವಿದೇಹ ಮುಕ್ತಿ.

ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಜ್ಞಾನಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ದೇಹಧಾರಣೆಯಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ವಿದೇಹ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

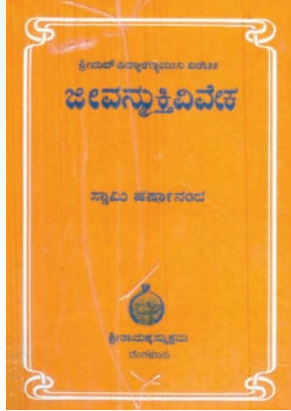
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಗಳು

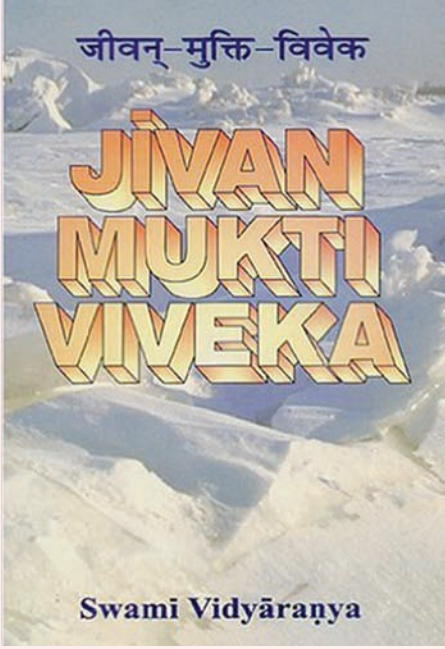
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ: ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ, ವಾಸನಾಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಮನೋನಾಶ.

ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಮೂರು ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ-ವಾಸನಾಕ್ಷಯ; ವಾಸನಾಕ್ಷಯ-ಮನೋನಾಶ; ಮನೋನಾಶ-ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ - ಇವೇ ಆ ಮೂರು ದ್ವಂದ್ವಗಳು.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮವಸ್ತುವೇ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ರೂಪ-ರಸಾದಿ ಜಗತ್ತು ಮಾಯಾಮಯ (ಕೇವಲ ತೋರ್ಕೆ); ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರ-ಆಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶ

ದಿಂದಲೂ ತರ್ಕಪೂರ್ಣ ಮನನದಿಂದಲೂ ಬರುವಂಥದ್ದು.

ವಾಸನಾ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಳುವ, ಕ್ರೋಧವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವಗುಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ, ಚಿತ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇಪದೇ ಮಾಡಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಕರ್ಮಗಳೇ ಕಾರಣ.

ಮನೋನಾಶವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ನಾಶವಲ್ಲ! ಸದಾ ವೃತ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೋಧಿಸಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಶಾಂತ ಅವಸ್ಥೆ.

ಸಾಧಕನು ಇದನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿದ ದ್ವಂದ್ವದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಭ್ಯಾಸಬೇಕು.

ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ: -

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಜಗತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ-ವಿಷಯ-ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಇದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು 'ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಇದು ಮಾಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯ'ವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂದಮೇಲೆ ಮನೋನಾಶವೂ ಇಲ್ಲ.

ವಾಸನಾಕ್ಷಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ, ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಎದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಉದಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಶಮಾದಿಗುಣಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ, ಅದು ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವದಿಂದ ಜಗತ್ತು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿ, ವಾಸನಾಕ್ಷಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದೇ ರೀತಿ ಮನೋನಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಕ್ರೋಧಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸದಾ ಏಳುತ್ತಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ ವಾಸನೆಗಳು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವೃತ್ತಿಗಳು ಎದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಮನೋನಾಶವೂ ಅಸಾಧ್ಯ.

ವಾಸನಾಕ್ಷಯದ ವಿವರಣೆ

ವಾಸನಾಕ್ಷಯದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೊದಲು ಅದರ, ಎಂದರೆ ವಾಸನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿಯಬೇಕು.

ವಾಸನೆಯು ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಲಿನ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ.

ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಶರೀರವಿರುವವರೆಗೂ ಸುಟ್ಟ ಬೀಜದಂತೆ ಫಲ ಕೊಡದೆ ಇರುವ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಶುದ್ಧವಾಸನಾ.

ಮಲಿನವಾಸನೆಯು ಮೂರು ವಿಧ: ಲೋಕವಾಸನೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವಾಸನೆ ಮತ್ತು ದೇಹವಾಸನೆ.

ಲೋಕದ ಜನರು ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸದೆ ಸದಾ ಹೊಗಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆಯೇ ಲೋಕವಾಸನೆ. ಅದರ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯ.

ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಇರುವ ಗೀಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸದಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು - ಇದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಸನೆ. ಅದರ ಇದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ದೇಹವೇ ತಾನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸದಾ ಶುಚಿಯಾಗಿ ನೀರೋಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸುಂದರವಾಗಿ ಇಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವೇ ದೇಹವಾಸನೆ. ನವದ್ವಾರಗಳಿಂದಲೂ ದುರ್ಗಂಧ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಹಾಗೆಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ವಾಸನೆಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಮನಸ್ಸು ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ತಮಸ್ಸು ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸತ್ತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚು. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ರಜಸ್ಸು - ತಮಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ತುಂಬಾ ಕಡಮೆಯಾದಾಗ ವಾಸನಾಕ್ಷಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮನೋನಾಶದ ವಿವರಣೆ

ಮನೋನಾಶವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಗ್ರಹ. ಇದು ಹಠನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಕ್ರಮನಿಗ್ರಹ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆ.

ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಾಹ್ಯಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಹಠನಿಗ್ರಹ. ಇದರಿಂದ ಮನೋನಿಗ್ರಹ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಧನೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಕ್ರಮನಿಗ್ರಹ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ದೃಶ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ-ಅಭಾವವೂ ದೃಗ್‌ವಸ್ತುವಿನ (ಆತ್ಮದ) ಅಗೋಚರತ್ವವೂ ತಿಳಿದಾಗ ಅದು ಸೌದೆಯಿಲ್ಲದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನದಲ್ಲಿ ಏಳುವ ವೃತ್ತಿಗಳ ನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗವು ಸಹಕಾರಿ.

ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧಿಯ ಅಥವಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ

ಮಾನವಜನ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆಗ ಅದು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿಯಾದಮೇಲೆ ಈಗ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ವಿವರಣೆಯು ಸಾಧಕರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮೀಸಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮತ್ವವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧಿಯೆಂತಲೂ ಅಥವಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯೆಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಐದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ದ್ವರೂ ಸಂಶಯ-ವಿಪರ್ಯಯಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನದ ರಕ್ಷೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ.

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯೋಗಭೂಮಿಕೆಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನವಾಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ತಪಸ್ಸೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ತಪಸ್ಸು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ.

ಸದಾ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿರುವ ಯೋಗಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾದ-ನಿಂದೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಸಂವಾದದ ಅಭಾವ ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ.

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸದಾ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವು - ದುಃಖನಾಶ ಮತ್ತು ಸುಖದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ - ಕಡೆಯ ಎರಡು ಪ್ರಯೋಜನಗಳು.

ವಿದ್ವತ್ಸಂನ್ಯಾಸ

ಇದು ಗ್ರಂಥದ ಅಂತಿಮ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯ.

ಶುಕ್ಲಯಜುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಪರಮಹಂಸೋಪನಿಷತ್ತು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುವ ವಿದ್ವತ್ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಇದರ ಮೇಲೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಾಧಕರಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನ ಸಹಜಗುಣಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಸಾಧನೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧಿಷಾಸಂನ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಿದ್ವತ್ಸಂನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿರುವುದು ಉಚಿತವೇ ಸರಿ.

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಈ ಆರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು - ಅವು ಬಂಧಕಾರಕವಾದುದರಿಂದ - ಬಿಡಬೇಕು: ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಲ್ಲಬಾರದು; ಹೆಚ್ಚು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಾರದು; ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆಂದು ಏನನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಬಾರದು; ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು; ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಚಿನ್ನದಾಸೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವಾಗಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧ.

ಕಡೆಯದಾಗಿ - ಯಾವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿವರಿಸಿವೆಯೋ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೆಲೆಸಿರುವ ಯೋಗಿಯು ಪರಮಹಂಸನೆಂದೂ ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾವುವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುಕ್ತಾಯ

ಹೀಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯ - ಅದರಲ್ಲೂ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಮತ್ತು ಸಂನ್ಯಾಸದ - ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನವು ಸಾಧಕರಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿವಿಧಿಷಾಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಸರಿ.

ಪರಮಹಂಸರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಯ ತಪೋಮಯ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ, ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾನಂದರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಏಳು ಬಾರಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.